

לראשונה עולה המסך על הביזבוז, השחיתות וחוסר היעילות ועד פועל - או

בסוכנות היהודית, שם עבד במחלקת ה' גיבורות. בשנים שלאחר מלחמת העולם ה' שניה אף שימש גיבור הסוכנות באירופה, טיפל במימון צרכי העלייה הבלתי-חוקית. כדי לפנות לו מקום, כגיבור ההסתדרות, היה לבון חייב לסלק את הגיבור הקודם, יצחק חסקין.

חסקין לא שכח זאת ללבון. בשיא פרשת העסקיביש חתם חסקין — יחד עם שני איובים אחרים של לבון: יהודית שמונית וזאב און — על מכתב התפטרות למוזכרים מפא"י, בו התלוננו השלושה כי אינם מסוגלים להשלים עם הטיור של לבון הנהג בחוץ הפועל.

חסקין גם לא סלח ללוי, על כי ירש את מקומו וגרם למינויו כראש לישכת המס ה' בלתי-חשובה.

מה גידתה הוועדה?

כך נפגשו שלושה גורמים: חשדנותו של אהרון בקר, שאיפות-הגום של

להדק את חגורתם, נתקלו בקריאת-הביניים הנרגזת: "תעשו זאת אתם, בחוץ הפועל! תפסיקו אתם את הביזבוז והשחיתות, או אולי נצטרך לשלם חתום מסים!"

וישנה גם סיבה נוספת, חשובה הרבה יותר במלחמת-העמדות המתנהלת בצמרת החוץ הפועל. סיבה זו קשורה באמביציה האישית של בקר, להוכיח שהוא שליט מוחלט בהסתדרות.

ברחוב שכחו כמעט את שם פנחס לבון. בחישובים הפוליטיים, ובקרבנות האכזריים המתנהלים בצמרת מפא"י על הירושה — אין שמו של לבון נפקד. רק במסדרונות הקומה החמישית של החוץ הפועל מהלכת רוח-הרפאים שלו — והיא מהלכת שם בעיני קר הודות לאהרון בקר עצמו.

בלב המזכיר הכללי — וסביבו — מקננת הרגשה שהוא אינו ממלא לגמרי את החדר הגדול של המזכיר. במצב זה, רגיש בקר לכל נימה — אמיתית או מדומה — של חוסר נאמנות מוחלטת מצד אנשי החוץ הפועל. נידמה היה לו, כי אחד מאנשים

בדיחה ישראלית מספרת על אריה שברח מגן-החיות בתל-אביב, ורק כע" בור חודש ימים נתפס והוחזר לכלובו. "איפה הצלחת להתחבא כל הזמן?" שאלה אותו הלבאי.

"מצאתי מקום מצויין: בית גדול, ברובע הכי אלגנטי של תל-אביב, מוזן בשפע".

"ואיך לא גילו אותך?" התעניינה בת' הנוג.

"כל בוקר הייתי טורף לי פקיד אחד, ואיש לא הרגיש בחסרונו. עד שיום אחד עשיתי טעות. טרפתי את מחלק התה. איזו מהומה! כולם הרגישו שהוא חסר, וכך גילו אותי".

השבוע הסתבר שבדיחה זו, כמו כל בדיחה עממית טובה, צמחה על רקע אמיתי — ויקר מאוד. ועדת-החקירה מיוחדת, שהוקמה על-ידי המזכיר הכללי של ההסתדרות, קבעה כי כוס התה הוא אחד מי יסודות הביזבז הגדול של החוץ הפועל ב' רחוב ארלוזורוב. מחלק התה של הבדיחה חילק, בשנה האחרונה, מאות אלפים כוסות תה, שהסתכמו בסכום הלא-מצחיק של 40 אלף לירות.

התרעם אליהו אגרוס, המבטא נאמנה את השקפתו של מזכיר ההסתדרות אהרון בקר, בעל עמודי דבר: "ודאי שזכותו של עובד במשרד היא לקבל כוס תה בשעות עבודתו. אולם מכאן ועד לתמונה האופיינית, שכל אימת שהגן מזדמן לבית החוץ הפועל אתה רואה את עגלת-התה מסתובבת בלי הרף בפרוודורים, עולה ויורדת במעלית — המרחק רב".

הצרה היא, שלא על התה לבדו יהיה פקיד החוץ הפועל. הוא שותה אותו כדי לשטוף עוגה או כריכים. אחרי הסעודה החטופה, דרושה גם סיגריה טובה. כל זה אינו עולה כסף. חותמים על פתק של המזונן, וכל הכיבוד הזה נרשם על חשבון החוץ הפועל, עד שסעיף הכיבוד בתקציב השנתי מתנפח ומתעגל לארבעה אפסים.

עוד נוהג כעיס סיגור לעצמם עובדי החוץ הפועל: ישיבות. חלק מהן תכליתיות, הראיות לשמן. אלה נערכות באולמי-הישיבה הפורורים בשש קומות הבניין. לשם מגיש המזונאי, אוטומטית, כוס תה ועוגה לכל משתתף. ועדת הייעול והחסכון מצאה עתה, כי העוגה מיותרת לחלוטין גם בישיבות חשובות — פרט למקרה של ישיבה ממושכת.

אבל רוב הישיבות הנערכות בחוץ הפועל שייכות לסוג הידידותי: פקיד נפגש עם חבר מן המחלקה השניה; שני אורחים ממוסד אחר — או אולי סתם אורחים פרטיים — באו לבקר פקיד. פגישה זו זוכה מיד לתואר-הכיבוד "ישיבה". כלומר: אפשר להזמין משהו מן המזונן, על חשבון הבית. עוד יותר טוב: אפשר להזמין את כל ה' חבירה למזונן, בקומה הששית. שם מזמינים מה שרוצים — אפילו ארוחת צהרים שלמה — וחותרים על פתק. On the house, כפי שאומרים.

אלא שבעל-הבית כאן הוא מטאטא ה' רחובות, פועל-המוסך, חבר הקיבוץ, הנער העובד — כל אותם עמלים, שמדי חודש נוגס המס-האחיד ההסתדרותי נתח שמן מי משכורתם, לכיסויי הוצאות ההסתדרות.

המזכיר ורוח-הרפאים

מאז הוקם בניין החוץ הפועל, זרם תה רב במסדרונותיו. מדוע התעוררו ראשי המוסד דחאק עתה לחקור כמה עולה המשקה המהביל?

לכן ישנה תשובה רשמית: מזכיר ההסתדרות, אהרון בקר, החליט כי על עובדי החוץ הפועל להתח דוגמה בצניעותם ויעי' לותם לכל עובדי ישראל. עוד בפברואר אש' תקד, למחרת פיתוח הלירה, הכריז בקר רשמית שהוא עומד למנות ועדה, אשר תצמצם את הוצאות החוץ הפועל. אותה שעה געשו מאות אלפי מקבלי-המשכורות במדינה, נוכח כוונת האוצר לגוול מהם את תוספת-היוקר — ונוכח השלמת החוץ הפועל על עם גול זה.

כל פועל, שהזדמן לו לבקר בבניין החוץ הפועל, יצא נדהם מן השימוש הבזבזני בכספי-המיסים שלו. נואמים רבים, שנשלחו על-ידי החוץ הפועל להטיף באוזני פועלים

מלהסתייג, אולי מתוך הנחה שהחלטה ה' מעורפלת מפרזת את הפירון. כתוצאה מכך נמנעו גם הצעירים מלדרוש את תיקון ה' נוסח, הסתפקו בנוסח המעורפל. "כל אדם מבין שטילים ופצצות-אטום הם נשק טובי' פני", קבעו.

ערך ההחלטה יהיה בעיקר פנימי, כתחמו' שת להמשך החיכוך המדיני במפלגה עצמה. כי כלפי חוץ נקבע הקו, בדרך הטבע, על ידי דובר המפלגה בענייני חוץ-ובטחון — יזהר הררי, ואילו הררי כבר הודיע לא פעם כי אין חילוקי-דעות בקרוניים בינו ובין הממשלה בשטח זה, מלבד לגבי פר' טים. למשל: בעוד שבן-גוריון אינו מתחנן ברצינות לבקש ערובה אמריקאית-סובייטית משותפת, והשמיע רעיון זה רק כהסוהאה לבקשת ערובה אמריקאית בלעדית, תובע הררי לעשות מאמץ לשותף את ברית-המוע' צות בערובה ההיפוטטית.

מאחר שקחי מפלגות נקבעים למעשה ב' פועלי היוםמוימית, על-ידי בעלי-החזקה ב' שטחים השונים, יש להניח כי לפי שעה לא יחול שינוי בעמדה הליברלית. גם ל' הבא יהיה קשה להבדיל בינה לבין עמדת מפא"י.

מנגנון

סודות המדינה

התמונה שצייר הנואם היתה קודרת מאד. הוא טען כי במדינה גוברת שרירות ה' שלטון, כי האורח הוא הסרימגן, כי זכויותיו הסיודיות נתונות בסכנה. אולם הקהל לא התרגש. היו בו אנשים שהתאפקו רק בקושי מלצחוק. כי הנואם נישא מעל במת הוועידה של המפלגה הליבר' לית (ראה לעיל), והנואם היה גזעון האזונב. היה זה אותו האזונר שהניח על שולחן הכנסת את הסיטוה המקורית, הוועדית, של חוק לשון הרע. אותו האזונר שנתן לדויד בן-גוריון מכתב בו התנגד בחריפות לתיקון חוק בטחון המדינה, אחרי שופטי בית-המשפט העליון קבעו כי זהו חוק שרירותי אשר "הדעת אינה סובלתו".

"אל תגע בזה!" לא רק הליברלים תמהו על אופיו של גזעון האזונר. שאלה גדולה עמדה גם לנגד עיני עתונאים בירו' שלים, ששמעו לא מכבר סיפור תמוה מאד.

הסיפור נגע לבדיקה הפסיכולוגית, שנערכה לאדולף איימן ערב משפטו. תוצאות חקי' רה זו נשמרו בסוד. אולם המשוור חיים גורי, שהקדיש חודשים מחייו לסיקור מש' פט זה, שמע עליהם. הוא שאל את נציג התביעה אם ידעותיו נכונות.

"אנא, אל תגע בזה!" התרגש בן-שיחו. "זהו סוד כמוס!"

גורי לא הבין מדוע יש צורך לשמור את הדבר בסוד, אך כאיש ממושע ויגתר על הפירסום. כעבור זמן, כאשר נפגש עם האזונר, קרא לו הלה והודה לו במילים נרגשות על התאפקותו. "הפירסום יכול היה להביא למדינה נזק עצום!"

דבר דומה קרה לעתונאי אדעור ויזל, שישב בארצות-הברית. גם הוא שמע על הבדיקה הפסיכולוגית. כשבא האזונר ל' אמריקה, היקש ויזל לשמוע ממנו פרטים על כך, כי ויזל עומד לחבר מחקר רציני על משפט איימן.

"אבל אזוני!" התרעם האזונר, "זהו סוד' המדינה! אסור לפרסם אותו בשום פנים ואופן!"

ויזל לא המשיך בהפצרתו. לכן נדהם שב' עתיים, כאשר ראה, כעבור שבוע, את כל הפרטים במאמר סנסציוני ביותר, שבשבעון המוני אמריקאי. על המאמר היה חתום שמן של גזעון האזונר, אף שהיה עדיין היועץ המשפטי של הממשלה. אותו שבו' עזן נוהג לשלם, עבור מאמר כזה, שכר בסך חמישים אלף דולאר.

כאשר סיפר ויזל על מיקרה זה בירו' שלים, בעת ביקורו כאן לפני כמה ימים, לא הפתיע הדבר את העתונאים.

• תעלומה אחרת אופפת עדיין את "מיס' מכי זאטן" — הספר שהכתוב אייכמן לנאצי ההולנדי וילס זאטן בארגנטינה. ושרק קס' עים קטנים ממנו הוגשו בבית-המשפט. מיס' חן זה, שהמדינה הוציאה סכום גדול על רכישתו, והשווה עתה סכומים גדולים עוד יותר, נעלם. מסתבר כי רק חלק קטן ממנו נימצא בגינדך. עתונאים, ששאלו השבוע את פרקליטות המדינה היכן נמצא המיסך, נענו: "אין לנו מושג!"

אשהו רקוב בממלכת בקר - המזכיר עם תיק הסודות

יצחק חסקין, ומינוי החוץ הפועל ליעול וחסכון. מימצאה של החוץ הפועל רק ציורו מחדש תמונה שהיתה ידועה לכל באי החוץ הפועל, כשליד כל פרט בתמונה רשם הפעם מחירו כלירות ישראליות.

התמונה: מנגנון בן אלף פקידים, שנאסף רבדים-רבדים על-ידי המזכירים השונים. כל מזכיר סייר את נאמניו בגיזבים, מבלי שיוכל לסלק את הגיזבניקים של קודמו, נוסף לזאת, עם כל הסכם בינמפלגתי חדש, צורפו למנגנון המנופח עוד כמה שותי' תה, לאיוון המפתח המפלגתי. כל תוספת כזו הפכה את המנגנון למסורבל יותר, טפילי יותר, חסרי-יעילות יותר.

על מידת יעילותו של מנגנון זה העיד בטאון ההסתדרות עצמו: "אישיות מרכזית בחוץ הפועל אמרה בהזדמנות מסוימת: לפני שנה קיבלה המרכיזה בבית החוץ הפועל פרסי-ייעול מטעם הנהלת הבית חוץ העובדים. והרי אני עצמי יודע באינו מידה יעילה מרכיזה זו. כאשר אני צריך להתקשר עם בית החוץ הפועל מן החוץ, עולה לי הדבר במים. מפסיקים את השיחה, מעבי' רים מאיש לאיש, היחס אינו איבי'".

מנגנון זה — לא זו בלבד ששהה נהרות של תה, אלא שהוא גם בולע בכל פה את כספי חברי-ההסתדרות. כמה מן הדוגמות

אלה הוא גיבור החוץ הפועל, יהושוע לוי.

הגיזבר שסוג - לא סחה

כפי ני מניינו האחרונים של פנחס לבון בחוץ הפועל, לפני שהודח על-ידי תכתיב בן-גוריון, היו אהרון בקר ויהושוע לוי. לאהרון בקר, שירש את לבון, נידמה כי לוי נשאר עד היום נאמן יותר לזכרו של לבון, מאשר לירושו.

ראשי ההסתדרות יודעים, כי יהושוע לוי הוכיח עצמו כגיזבר מוצלח. הוא העלה את הכנסות ההסתדרות מן השנור באמריקה, הקים את חברת התיירות היסטור, אירגן רשת כתימלון ובתי-הכראה הסתדרותיים, והחל עורך ביקורת משקית בחברות של ההסתדרות.

אך העובדה נשאת, שהוא מונה לתפקידו על-ידי פנחס לבון, על-פי המלצתו של לוי יצחק הירושלמי, שהוא גם בן-אחיו של יהושוע לוי. מינוי זה היה חלק מן השינויים הנרחבים שביצע לבון, אחרי ה' חוץ הפועל האחרונה של ההסתדרות, בשנת 1960, והוא גרם למתיחת רבה בתוך ה' החוץ הפועל.

לפני מינויו היה לוי מזכיר ההסתדרות הפקידים. את נסיונו בענייני כספים רכש